

**ПРОГРАМ
КОНТРОЛЕ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА У
ГРАДУ КРУШЕВЦУ
ЗА 2024-2026. ГОДИНУ**

Увод

Програмом контроле квалитета ваздуха у граду Крушевцу за 2024-2026. год. (у даљем тексту: Програм) успоставља се Локална мрежа мерних места за праћење квалитета ваздуха на територији града Крушевца за 2024-2026. год, одређује се број и распоред мерних места, као и обим, врста и учесталост мерења нивоа загађујућих материја у ваздуху.

Локална мрежа мерних места за праћење квалитета ваздуха на територији града Крушевца, у складу са законом којим се уређује заштита ваздуха, успоставља се у сврху допунске контроле квалитета ваздуха на фиксним мерним местима.

Локације мерних места у локалној мрежи, њихов број и распоред, као и загађујуће материје које се прате на појединим мерним местима у локалној мрежи дате су у Табели број 1.

Загађујуће материје, наведене у Табели број 1, мере се према утврђеној учесталости мерења на фиксним мерним местима, у складу са прописом којим се уређују услови за мониторинг и захтеви квалитета ваздуха.

**I. Територија, период извођења и
законски оквир мониторинга**

Подручје на којем се спроводи мониторинг: Територија града Крушевца-саобраћајна зона града (мерна места: „Стара чаршија“, „Рубин“, „Аутобуска станица“), урбано-саобраћајна (мерна места: „Мудраковац“, „Болница“, „Базени“, „Трг костурница“), индустријска зона града (мерна

места: „14. октобар“, „ЕПС“, „ШИК“, „Срње“) и рурална зона (мерно место „Мачковац“).

Период спровођења мониторинга: 1. јануар 2024. – 31. децембар 2026. год.

Праћење концентрације ПМ₁₀ и ПМ_{2,5} почиње након потписивања уговора са овлашћеним лицем за обављање послова мерења наведених загађујућих материја, а после спроведеног поступка јавне набавке.

Законски оквир: Закон о заштити ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број 36/09, 10/13 и 26/21 - др. закон), Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број 11/10, 75/10 и 63/13).

**II. Загађујуће материје које се
контролишу**

У локалној мрежи мере се концентрације следећих загађујућих материја: SO₂, NO₂, чађи, ПМ₁₀ са анализом тешких метала олово (Pb), кадмијум (Cd), арсен (As) и никал (Ni), ПМ_{2,5}, као и укупне таложне материје са анализом тешких метала цинк (Zn), олово (Pb), кадмијум (Cd). Мерење укупних таложних материја вршиће се на девет (9) мерних места и то: „ШИК“, „Срње“, „14. октобар“, „Стара чаршија“, „Рубин“, „Аутобуска станица“, „Мудраковац“, „Болница“ и „Базени“.

Сва мерења, обраду и анализу података, проверу валидности резултата добијених мерењем и/или узимањем узорак и интерпретацију резултата врши овлашћено правно лице, које је акредитовано као лабораторија за испитивање, односно које испуњава прописане стандарде и има акредитоване методе за мерење свих загађујућих материја наведених у Програму и које поседује овлашћење министарства надлежног за послове заштите животне средине да врши мониторинг квалитета ваздуха.

У оквиру наменских мерења пратиће се:

- 1) укупне таложне материје (УТМ).
- 2) тешки метали (цинк (Zn), олово (Pb), кадмијум (Cd)) одређиваће се у месечним узорцима укупних таложних материја.
- 3) укупне нерастворне, растворљиве материје, сагорљиви део, рН вредност, сулфати, хлориди, калцијум одређиваће се у месечним узорцима падавина на бази месечног узорковања.
- 4) чађ.

III. Локална мрежа мерних места

У складу са специфичном конфигурацијом терена, мониторинг ће се спроводити у Крушевцу на дванаест (12) мерних места (Табела број 1), а узорци на мерним местима ће се узимати по динамици предвиђеној за континуална фиксна, индикативна и наменска мерења.

- Сумпор-диоксид, азот-диоксид, (континуална фиксна мерења) и чађ (наменска мерења) мериће се на четири (4) мерна места: 365 (24-часовних) узорака
 - 1) Индустијска зона - „ЕПС“
 - 2) Рурална зона - „Мачковац“
 - 3) Саобраћајна зона - „Стара чаршија“
 - 4) Урбано- саобраћајна - „Болница“
- Укупне таложне материје (укупна масена концентрација) мериће се на 9 мерних места (наменска мерења): једном месечно у току годину дана
 - 1) Саобраћајна зона - „Стара чаршија“
 - 2) Саобраћајна зона - „Рубин“
 - 3) Саобраћајна зона - „Аутобуска станица“
 - 4) Индустијска зона - „ШИК“
 - 5) Индустијска зона - „Срње“
 - 6) Индустијска зона - „14. октобар“

- 7) Урбано-саобраћајна - „Мудраковац“
- 8) Урбано-саобраћајна - „Болница“
- 9) Урбано-саобраћајна - „Базени“

- Анализа тешких метала из укупних таложних материја вршиће се на четири (4) мерна места (наменска мерења): једном месечно у току годину дана
 - 1) Саобраћајна зона - „Стара чаршија“
 - 2) Индустијска зона - „Срње“
 - 3) Урбано-саобраћајна - „Базени“
 - 4) Урбано-саобраћајна - „Болница“
- Укупна масена концентрација суспендованих честица PM_{10} на једном (1) мерном месту (континуална фиксна мерења 24-часовна 365 дана):
 - 1) Урбано-саобраћајна - „Трг костурница“
- Тешки метали арсен (As), кадмијум (Cd), никал (Ni) и олово (Pb) у фракцији суспендованих честица (PM_{10}) узоркованих на једном (1) мерном месту (индикативна мерења 24-часовна једном недељно током целе године):
 - 1) Урбано-саобраћајна - „Трг костурница“
- Укупна масена концентрација суспендованих честица $PM_{2,5}$ узоркованих на једном (1) мерном месту (континуална фиксна мерења 24-часовна 365 дана):
 - 1) Урбано-саобраћајна - „Трг костурница“

Табела бр

Р.бр.	Задужена институција	Насељено место	Макролокације	Округ	φ (N) λ (E)	Тип	Загађујуће материје													
							SO ₂	NO ₂	ПМ10				ПМ2, 5	Чађ	Укупне таложне материје					
									Pb	Cd	As	Ni					УТМ	Zn	Pb	Cd
1.	Овлашћено правно лице	Крушевац	„Стара чаршија“	Расински	43°35’3,77’’; 21°19’5,79’’	С	*	*							*	*	*	*	*	
2.			„Рубин“		43°35’5,02’’; 21°18’4,80’’	С								*						
3.			„Аутобуска станица“		43°35’8,99’’; 21°19’37,18’’	С								*						
4.			„Мудракова ц“		43°33’0,36’’; 21°20’17,94’’	УС								*						
5.			„Базени“		43°34’19,50’’; 21°19’50,12’’	УС								*	*	*	*	*		
6.			„Болница“		43°34’52,78’’; 21°19’14,04’’	УС	*	*						*	*	*	*	*		
7.			„14. октобар“		43°35’23,32’’; 21°19’15,63’’	И								*						
8.			„ЕПС“		43°35’27,78’’; 21°19’5,05’’	И	*	*						*						
9.			„ШИК“		43°34’36,48’’; 21°22’27,18’’	И									*					
10.			„Срње“		43°38’7,30’’; 21°16’42,48’’	И									*	*	*	*		
11.			„Мачковац “		43°33’53,10’’; 21°13’1,25’’	Р	*	*							*					
12.			„Трг костурница”		43° 34’ 36,03’’, 21°19’ 57,60’’	УС				*	*	*	*	*						

С - саобраћајна зона

И - индустријска зона

УС - урбано-саобраћајна зона

Р - рурална зон

